

LIBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

POPA-LISSEANU, GHEORGHE

Legendele Olimpului : Eroii / Gheorghe Popa-Lisseanu. -

București : Librex Publishing, 2022

ISBN 978-606-8894-81-2

821.135.1

Editor: Ionuț Radu

Design copertă: Denisa Nicoară

Tehnoredactare: Alexandra Tolocenco

LIBREX PUBLISHING

Str. Episcopul Radu, Nr. 30, București

redacție: 0723 193 019

comenzi@librex.ro

www.librex.ro

© LIBREX PUBLISHING, 2022

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform *Legii dreptului de autor*

GHEORGHE POPA-LISSEANU

LEGENDELE OLIMPULUI

EROII

 LIBREX
București, 2022

Cuprins

Transformarea lui Lucius în măgar / 5
O călătorie fantastică / 43
Necyomantia sau Oracolul morților / 93
Icaromenipp sau o călătorie printre nori / 111
Matroana din Efes / 137
Admet și Alcesta / 143
Amazoanele Hippolyta - Penlhesilea / 151
Daedalus și Icarus / 165
Minos și Pasiphaë / 171
Hero și Leandru / 177
Orpheu și Eurydice / 195
Glaucus și Scylla / 203
Scylla și părul lui Nisus / 211
Melanippa / 223
Meleagru și vânătoarea din Calydon / 227
Polyidus / 239

LIBRIS

We know
books

Cocorii lui Ibycus / 243

Theonoe / 249

Belerof onte / 253

Amphion și Zethus / 259

Ceyx și Halcyona / 263

Templul Junonei din Hierapolis / 277

Philoctet/ 289

Salmoneu / 307

Sisyph/ 309

TRANSFORMAREA LUI LUCIUS ÎN MĂGAR¹

Poveste antică (după Lucian din Samosata)

Mă duceam odată în Thessalia. Aveam să reglez aici, pentru tatăl meu, o afacere de bani cu un om din această țară. Călătoria o făceam călare și aveam împreună cu mine, în afară de bagaj, un singur servitor. Mergeam pe drumul mare, când ajunserăm niște oameni care se duceau la Hypate, un oraș din Thessalia, de unde erau ei. Continuând calea împreună și mâncând împreună, ne-am mai ușurat din plictiseala drumului. Apropiindu-ne de oraș, îi întreb pe thessalienii mei

¹ *Transformarea lui Lucius în măgar* - poveste din care dăm, în traducere liberă, numai părțile care pot fi citite astăzi, omițând cu totul părțile indecente, a fost prelucrată într-o vastă și destul de complicată operă de scriitorul roman Apuleius, sub titlul de *Metamorphose*, cunoscute și sub numele *Măgarul de aur*

dacă nu cumva cunosc pe un cetățean din Hypate cu numele de Hipparch, pentru care aveam o scrisoare de acasă și la care aveam de gând să trag în gazdă. Ei îmi răspund că-l cunosc și-mi spun și locul unde locuiește în oraș, adăugând că e un om bogat, cu toate că nu ține acasă, pentru sine și pentru soția sa, decât o singură servitoare, fiind de o zgârcenie extraordinară. Intrând în oraș, îmi arătară o grădină și o căscioară destul de curățică, unde locuia Hipparch.

Aici, luându-ne rămas-bun unii de la alții, ne despărțirăm, iar eu mă apropiai de poartă și bătui. Cu multă greutate, mă auzi o servitoare, care, într-un târziu, sosi. O întrebai dacă Hipparch este acasă.

— E acasă, zise ea, dar spune-mi: cine ești tu? Ce treabă ai cu el?

— Am să-i dau o scrisoare, îi răspunsei, din partea sofistului Decrianus din Patras.

— Așteaptă aici, îmi zise ea și, încuind poarta, intră înăuntru.

După un moment, se întoarse și-mi deschise. Fiind condus la Hipparch, îi dădui „bună ziua” și-i prezentai scrisoarea. Tocmai se așezau la masă, el și soția sa, întinzându-se pe o laviță îngustă, în fața unei mese pline. De-abia își aruncă ochii pe scrisoare, când strigă:

— Ah, ce prieten bun este acest Decrianus! Da, foarte bine a făcut că mi-a trimis cu atâta încredere pe un amic al său, așa de intim! Casa mea e mică, tu vezi, Lucius, dar e destul de mare pentru mine; am să o socotesc drept un palat, dacă te vei mulțumi cu ea.

Și, spunând acestea, o chemă pe tânăra lui servitoare:

— Palaestra, îi zise, dă oaspetelui nostru o cameră. Ia-i bagajul și du-l să facă o baie, căci trebuie să fie tare obosit de drum.

Fata mă conduse numai-decât într-o cameră - mică, dar frumoasă.

— Iată, îmi zise ea, patul unde ai să te culci; pentru servitorul tău am să aduc o saltea și o pernă.

După aceasta, dându-i bani ca să cumpere orz pentru cal, ieșirăm ca să ne ducem la baie. Fata duse înăuntru bagajele și le puse la o parte. După baie, intrai în sală, unde Hipparch mă luă de mână și mă așeză lângă sine. După ce mâncărăm bine, ne puserăm să bem și petrecurăm astfel toată seara, povestind și discutând, cum, de altfel, se face întotdeauna când ai pe cineva în gazdă. Trecându-ne seara cu băutura, ne duserăm, în sfârșit, la culcare. A doua zi, Hipparch mă întrebă unde aveam de gând să mă duc și câte zile aveam să stau la el.

— Mă duc, îi zisei, la Larissa și socotesc să plec de aici în patru-cinci zile.

Asta era numai o prefăcătorie din parte-mi; de fapt, voiam să rămân mai mult la Hypate, să găsesc o vrăjitoare pricepută în arta farmecelor, care să mă facă să văd unele minuni, ca, bunăoară, un om zburând sau un om prefăcut în stană de piatră².

Cu dorința în suflet de a vedea o astfel de minune, ieșii în oraș să mă plimb. Neștiind de unde să încep,

² Thessalia trecea în antichitate ca țară a minunilor și a vrăjilor.

mă plimbam ca un târâie-brâu, când, deodată, văzui venind înaintea mea o femeie destul de tânără și, după cum părea din ținuta ei, foarte bogată: căci avea haine frumoase, sclavi numeroși și bijuterii multe. Ajungând față în față, o privii de sus până jos, când iată că ea îmi dădu bună ziua, spunându-mi pe nume. Eu răspunsei salutului ei cât putui mai politicos. Atunci, ea îmi zise:

— Eu sunt Abroea, una dintre cele mai bune prietene ale mamei tale, precum, fără îndoială, știi. Eu vă iubesc pe voi toți, copiii ei, ca și când ați fi ai mei. De ce nu vii, dragă, să stai la mine?

— Îți mulțumesc din inimă, îi răspunsei eu, ești prea bună; dar nu-mi vine să părăsesc, fără niciun motiv, casa unui prieten care mă găzduiește. Cu sufletul stau la tine, scumpă doamnă.

— La cine stai? reluă ea vorba.

— La Hipparch.

— La zgârcitul ăla?

— Da, doamnă. Dar de ce vorbești așa? Față de mine a fost darnic și chiar risipitor și n-am să mă plâng decât doar de prea buna lui primire.

Atunci, ea, cu zâmbetul pe buze, mă apucă de mână, mă trase la o parte și-mi spune la ureche:

— Ferește-te, ferește-le de soția lui Hipparch: e o vrăjitoare faimoasă și o femeie desfrânată care pune ochii pe toți tinerii. Pe aceia care nu fac după placul ei, se răzbună grozav; pe mulți i-a prefăcut în animale, iar pe alții i-a făcut să piară cu totul. Tu ești băiat tânăr

și inimos, așa că poți să-i plăci; și apoi, fiind și străin, nimeni n-are să-ți poarte de grijă.

Când am înțeles că ceea ce căutam de mult se găsește chiar la mine acasă, nu o mai ascultai pe doamna, ci, îndată ce putui să o părăsesc, pornii ca în zbor spre casă, zicându-mi în mine:

— Iată, dar, prilejul bine venit pe care l-ai dorit așa de mult, acela de a vedea lucruri minunate. Fii deștept, Lucius, și caută mijlocul cel mai ușor de a ajunge la țintă. Dă-te pe lângă servitoarea Palaestra, căci pe femeia gazdei și a prietenului tău trebuie să o respecti. Împrietenește-te cu servitoarea, zburdă cu ea și vei afla lesne tot ceea ce dorești să afli. Căci sclavii cunosc toate în casa stăpânilor lor, și cele bune, și cele rele.

Pierdut astfel în visare, ajunsei acasă. Nu găsii nici pe Hipparch, nici pe soția lui. Numai Palaestra era în bucătărie, ocupată cu gătitul cinei.

Intrând în casă, îi adresai numaidecât cuvintele:

— Cu cât farmec, dragă Palaestro, îți miști și trupșorul, și tigiaia. Și eu sunt foarte mișcat văzând un astfel de sos. Ferice de cel ce ar putea să-și înmoaie degetul în sosul tău.

Ea însă, fetișcană zglobie și drăguță, îmi zise:

— Fugi de-aici, băiete, dacă ai minte și dacă vrei să mai trăiești. Nu vezi tu că aici totul e plin de fum și de foc? Tigiaia arde și sosul meu e fierbinte. Dacă te atingi de el, nu mai scapi niciodată de arsură și nu se mai găsește nici zeu, nici doctor care să te vindece, afară de

mine, care te-am ars. Iar eu, cu cât aş căuta să-ţi uşurez durerea, cu atât te-aş face să suferi mai mult; şi nu vei putea să mă părăseşti, nu vei putea să pleci de lângă mine, chiar dacă te-aş goni cu pietre. De ce râzi? Tu nu ştii că eu, bucătăreasa Palaestra, gătesc şi oameni? Eu nu mă mulţumesc să gătesc mâncăruri obişnuite; când dau peste vreun om mare şi hâtru, îl gâtui, îi jupuiesc pielea, îl tai în bucăţi şi-i atac mai ales ficatul şi inima.

— Te cred, îi răspunsei eu, căci, deşi am stat departe de tine, tu nu numai că m-ai ars, dar m-ai aruncat cu totul în foc, iar flacăra, ta, intrându-mi prin ochi, mi-a străbătut până şi măduva oaselor. M-ai fript, deşi nu ți-am făcut nimic. De aceea, te rog, pe toţi zeii, vindecă-mi rănilor cu acele doctorii amare de care îmi vorbeai: prinde-mă, taie-mi gâtul, jupoaie-mă, fă cu mine ce vrei.

Palaestra izbucni atunci într-un hohot de râs şi, din acea clipă, se făcu prietena mea.

Curând după aceasta, sosi şi Hipparch. Ne luarăm baia, cinarăm, băurăm bine şi stăturăm de vorbă. Apoi, prefăcându-mă că mi-e somn, mă ridicai de la masă şi mă dusei la culcare, în odaia mea. Aici, găsii totul în regulă: patul servitorului scos afară, lângă patul meu o mescioară cu un pahar, vin, apă rece şi caldă. Palaestra se îngrijise de toate: pe patul meu erau trandafiri şi flori împletite în coroane.

În petrecerile mele cu amica Palestra uitasem cu totul de Larissa; dar nu pierdui din vedere motivul care m-a făcut să mă împrietenesc cu servitoarea gazdei mele. De aceea, într-una din zile îi spusei Palaestrei:

— Arată-mi-o, draga mea, pe stăpâna ta în rolul ei de vrăjitoare sau într-una din metamorfozele ei. De multă vreme doresc să am prilejul să iau parte la o astfel de privelişte. Sau, mai bine, dacă tu cunoşti secretele vrăjitoriei, fă tu însăşi vreo vrăjitorie şi transformă-te înaintea ochilor mei. Cred că te pricepi şi în astfel de meşteşuguri; o ştiu aceasta nu din auzite, ci din experienţa mea proprie, căci eu aveam înainte o inimă de fier; cel puţin, aşa îmi spuneau femeile şi niciodată nu mi-am aruncat cu patimă ochii asupra vreunei femei; ştiinţa ta însă m-a făcut prizonier şi tu ai ajuns stăpâna mea în acest război de iubire.

— Nu-ţi mai bate joc de mine, zise Palaestra. Nu există vrajă care să robească iubirea, fiindcă iubirea singură e stăpâna vrăjirilor. Eu, dragul meu, nu mă pricep în astfel de lucruri. Ți-o jur pe ce am mai scump pe lume, ți-o jur pe capul tău că n-am învățat nici măcar alfabetul acestei științe, și apoi, stăpâna mea este geloasă în arta ei. Cu toate acestea, dacă voi avea prilejul să-ți arăt metamorfozările ei, o voi face, dragul meu, cu toată plăcerea.

Spunându-mi acestea, adormii.

Câteva zile după aceea, Palaestra veni la mine să mă anunțe că stăpâna sa avea să se prefacă chiar în acea seară în pasăre spre a se duce să întâlnească pe unul dintre prietenii ei.

— Iată, Palaestro, îi zisei eu, o bună ocazie să-mi faci serviciul pe care ți l-am cerut, acela de a-mi împlini o dorință pe care o am de mult.

— Fii pe pace, îmi răspunse ea.

Când sosi seara, mă luă de mână și mă duse la ușa camerei, unde dormeau Hipparch și soția sa, și-mi spuse să privesc înăuntru printr-o crăpătură. Ce-mi văzură ochii? O femeie dezbrăcându-se; apoi, când fu în pielea goală, o văzui că se apropie de o lampă, pune pe ea două boabe de tămâie și murmură, stând în picioare, câteva cuvinte neînțelese. Apoi, deschide o lădiță în care se găseau mai multe cutiuțe, din care luă una în care se afla un lichid. Nu știu bine ce va fi fost, dar mi s-a părut că e untdelemn. Cu el se unse pe tot corpul, începând cu vârful unghiilor. Deodată, văzui că-i cresc aripi, nasul i se întărește, ca de corn, și se coroiază. Într-un cuvânt, se prefăcu într-o adevărată pasăre: într-o bufniță desăvârșită. Când se văzu acoperită toată de pene, scoase un corăit îngrozitor, ca de corb, și zbură pe fereastra deschisă.

Eu crezui că totul e un vis. Îmi frecai pleoapele cu degetele, neputând să-mi cred ochilor, și mă întrebam dacă am văzut bine, dacă eram treaz. Când, în sfârșit, m-am convins că nu dormeam, o rugai pe Palaestra să mă lase să mă ung și eu cu această alifie, care să mă facă să zbor.

— Vreau să văd, îi spusei, dacă, fiind metamorfozat în pasăre, am, și sub această figură, simțuri și înțelegere de om.

Ea, voind să-mi facă plăcere, deschise binișor odaia și-mi aduse o cutiuță. Eu mă dezbrăcai repede, mă unsei bine din talpă până în creștet dar, vai, nenorocitul de mine, nu mă prefăcui în pasăre. O coadă îmi crescui

la spate, degetele îmi dispărură, unghiile se reduceră la patru și se prefăcură în copite; picioarele și mâinile mi se transformară în picioare de animal; îmi crescură niște urechi lungi și căpătai o față lătăreață. Uitându-mă la mine, văzui că sunt un măgar, nemaiavând nici măcar voce de om, ca să fac imputări Palaestrei. Îmi lăsa buza în jos și toată ținuta mea arăta că am fost prefăcut într-un măgar, în loc de a fi fost metamorfozat într-o pasăre.

Dar ea, lovindu-se peste obraz cu amândouă mâinile, începu să strige:

— Nenorocita de mine! Ce încurcătură am făcut? Umblând prea repede, m-am zăpăcit din pricina asemănării cutiilor. N-am luat-o pe aceea care face să crească aripi. Totuși, mângâie-te, dragul meu: leacul nu este prea greu de găsit. N-ai decât să mănânci foi de trandafir și animalul va dispărea, iar tu mi-l vei da înapoi pe iubitul meu. Rămâi numai în noaptea aceasta în piele de măgar; mâine, în zorii zilei, îți voi aduce trandafiri, pe care, mâncându-i, vei fi vindecat. Spunând acestea, mă mângâie cu mâna pe urechi și pe cap.

Înfățișarea mea întreagă era acum de măgar, însă mintea și sufletul îmi erau de om - chiar Lucius, în afară de voce. În starea aceasta, făcând în minte mii de imputări Palaestrei pentru zăpăceala ei și mușcându-mi buzele, mă dusei la locul unde știam că se găsește calul meu, împreună cu un alt măgar, unul adevărat, al lui Hipparch.

Aceștia, când mă văzură intrând în staulul lor, își ciuliră urechile și se pregătiră să se apere, dându-mi

lovituri de picior, de teamă să nu mă duc să le mănânc fânul. Observând aceasta, mă retrasei într-un colț al grajdului, râzând de ei în sufletul meu. Râsul însă îmi era zbieret. Și mă gândeam în sinea mea: „Ciudată mai este curiozitatea omului! Dar ce aş face acum dacă ar veni un lup sau o altă gadină sălbatică? M-aş găsi în primejdie de a fi sfâșiat în bucăți, cu toata nevinovăția mea”. Asemenea gânduri îmi frământau mintea, fără să bănuiesc măcar primejdia ce mă amenința.

Era noapte târziu. O liniște adâncă și un somn dulce stăpânea toată firea, când, deodată, zidul din afară răsună, ca și când cineva ar fi voit să-l spargă. Și, de fapt, îl și spărgeau. Se făcuse în el o spărtură destul de largă ca să încapă prin ea un om. Intră un bărbat și apoi un al doilea, iar pe urmă mai mulți. Toți erau înarmați cu iatagane. Pătrunseră în odăi, îi puseră în fiare pe Hipparch, pe Palaestra și pe servitorul meu, goliră după bunul plac casa întreagă, luară toți banii, toate hainele și vasele și tot ce se găsea înăuntru. După ce scoaseră în curte toate, mă luară pe mine, pe celălalt măgar și calul și ne încărcară cu samarul în spate, legându-l bine. Astfel, purtând o povară grea, lovindu-ne cu ciomegele, ne mânau spre munte și pe drumuri neumbrate, iar, în cele din urmă, scăpară fără să fie prinși.

Nu pot să spun ce au suferit ceilalți tovarăși ai mei; mie, însă, care n-aveam deprinderea să merg cu picioarele goale, să calc peste pietre colțuroase și să duc o povară așa de grea, îmi venea să mor. Mă poticneam la fiecare pas, dar n-aveam voie să cad, căci numaidecât unul din hoți mă pălea cu ciomagul pe spate și peste

picioare. De multe ori, îmi venea să strig: „O, Cezar”, dar nu puteam decât să zbier; din gura mea nu ieșea decât un „O” puternic și răsunător, ceea ce atrăgea după sine noi ciomăgeli. De teama să nu-i trădeze zbieretul meu, înțelegând în cele din urmă că strigătele mele sunt zadarnice, am început să merg liniștit, scutindu-mi oasele de lovituri.

Se făcuse ziuă. Noi trecuserăm acum mai multe dealuri și ajunseserăm la o mare depărtare de la locul de unde pornisem. Și, cum hoții avuseseră grijă să ne lege gurile ca să ne facă să nu ne pierdem timpul păscând pe drum, în dreapta și în stânga, în ziua aceea am rămas măgar. Spre amiază, am poposit la un conac locuit de o gazdă a hoților, după cât am putut bănui după întâlnirea lor; căci s-au îmbrățișat unul cu altul. Stăpânii conacului i-au poftit pe oamenii noștri să se odihnească și să mănânce cu ei, iar nouă, dobitoacelor, ne-au dat orz. Tovarășii mei s-au apucat de mâncat; eu, însă, supărat de întâmplarea mea, am postit; nu mâncasem niciodată orz crud. Totuși, am căutat în toate părțile să găsesc ceva de mâncare, ca să-mi sting foamea: când zării în dosul unei curți o grădină cu legume frumoase și bune și descoperii mai departe și niște trandafiri. Fără să fiu văzut de cineva dinăuntru, căci se găseau cu toții la masă, mă îndreptai spre grădină ca să-mi potolesc foamea cu legume și să mănânc trandafiri, nădăjduind că astfel mă voi preface iarăși în Lucius. Intrai în grădină, prinsei cu gura lăptuci, napi, pătrunjel și tot felul de zarzavaturi; trandafirii însă nu erau trandafiri adevărați: erau niște flori de dafin sălbatic, așa-numitul rododafin, mâncare periculoasă